

Asia: VN/17877/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista

Lausunnonantajan lausunto

Toimivaltaisen viranomaisen (Ruokavirasto) nimeäminen (2 §)

Ehdotetussa laissa säädettäisiin toimivaltaiseksi viranomaiseksi Ruokavirasto. Koneyrittäjät toteaa, että Ruokavirasto lienee paras viranomaistaho Suomessa, joka voisi toimia toimivaltaisena viranomaisena.

Koneyrittäjät katsoo, että Suomen Metsäkeskuksen tietojärjestelmään tulisi rakentaa rajapinta komission Traces-tietojärjestelmään. Metsäkeskuksen tietojärjestelmän kytkeminen Traces-järjestelmään mahdollistaisi DD-vakuutuksen antamisen metsäkäyttöilmoituksen antamisen yhteydessä ja malli palvelisi etenkin metsäalan pieniä ja keskisuuria toimijoita. Pienillä ja keskisuurilla toimijoilla ei ole edellytyksiä rakentaa omia tietojärjestelmiä, joiden avulla lisääntyvää hallinnollista taakkaa voidaan automatisoida. Ilman julkisen tahon toimenpiteitä, metsäkatoasetuksen mukainen sääntely hyödyttää lopulta suuria toimijoita ja supistaa siten kilpailua ja heikentää puumarkkinoiden toimintaa. Mikäli Metsäkeskuksen tietojärjestelmään rakennettava rajapinta edellyttäisi Suomen Metsäkeskuksen tehtävän täsmentämistä lainsäädännössä, tämä täsmentäminen tulisi toteuttaa hallituksen esityksen yhteydessä.

Valvonta ja tarkastukset (4-13 §)

Koneyrittäjät toteavat, että metsäkatoasetus on tulkinnanvarainen myös epäselvän käännöksen vuoksi. Asetuksen 16 artiklassa säädetään tarkastusveloitteesta ja todetaan, että tarkastukset on tehtävä 18 ja 19 artiklan mukaisesti. Näissä artikloissa säädetään toimijoita ja muita kauppaa käyviä kuin pk-yrityksiä koskevista tarkastuksista ja kauppaa käyviä pk-yrityksiä koskevista tarkastuksista. 18 artiklan otsikossa rinnastuskonjunktio ja sanan käyttö aiheuttaa tulkinnanvaraisuutta siihen, että onko pk-yrityksiin lukeutuvat toimijat artiklan säätämien tarkastusten piirissä vai ei. Kotimaisten kielten keskuksen asiantuntija totesi, että ”Toimijoita ja muita kauppaa käyviä kuin pk-yrityksiä koskevat tarkastukset on monitulkinntainen, eikä sille voi esittää kieliopin näkökulmasta vain yhtä tulkintaa”. Tulkinnanvaraisuutta kuvaa hyvin se, että mikäli jokin toimija etsii tietoa asetuksen soveltamisesta

tekoälyn ChatGPT:n kautta, tekoäly ymmärtää asetuksen siten, että pk-toimijat rajataan tarkastusten ulkopuolelle. Koneyrittäjät katsoo, että lainsäädännön tulisi olla yksiselitteistä ja helposti ymmärrettävää.

Lausunnolla olevan lain tarkastusta koskevat pykälät sinällään ovat asianmukaiset.

Perustellut huolenaiheet (14 §)

Koneyrittäjät toteaa, että esitysluonnoksen 14 §:ssä ehdotettu sääntely perustelluista huolenaiheista on suhteellisen tasapainoinen kokonaisuus. Koneyrittäjät toivoo, että luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön oikeus esittää kirjallisesti Ruokavirastolle perusteltuja huolenaiheita ei johda toimintamalliin, jossa hallinnon niukkoja resursseja menetetään runsaasti aiheettomien ilmoitusten perusteella. Hallituksen esityksen jatkovalmistelussa tulisi etsiä ratkaisuja sille, miten mahdolliset toistuvat oikeuden väärinkäytökset tai väärinkäytösten haitalliset vaikutukset voitaisiin estää.

Hallinnolliset seuraamukset (15-19 §)

Koneyrittäjillä ei ole kommentteja ehdotettuihin hallinnollisiin seuraamuksiin.

Rikkomusmaksu ja hallinnollinen seuraamusmaksu (20-24 §)

Rikkomusmaksun suuruudeksi ehdotetaan luonnollisille henkilöille 300 euroa ja

oikeushenkilöille 2000 euroa. Koneyrittäjät katsoo, että oikeushenkilöiden osalta rikkomusmaksun suuruutta pitäisi porrastaa siten, että mikroyrityksillä ja pk-yrityksillä olisi 2000 euroa alhaisempi seuraamusmaksu.

Määräaikainen sulkeminen hankintojen ja julkisen rahoituksen ulkopuolelle (25 §)

Koneyrittäjillä ei ole kommentteja ehdotettuun säännökseen määräaikaisesta sulkemisesta hankintojen ja julkisen rahoituksen ulkopuolelle

Erinäiset säännökset ja voimaantulo (26-31 §)

Koneyrittäjillä ei ole kommentteja ehdotettuihin erinäisiin säännöksiin. Koneyrittäjät katsoo voimaantuloon liittyen, että koska maiden riskiluokitus valmistunee vasta ensi vuoden puolella ja koska komission tietojärjestelmät eivät ole vielä valmiit, metsäkatoasetuksen siirtymäaikaa tulisi pidentää nykyisestä.

Esityksen vaikutukset (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)

Koneyrittäjät toteaa, että esitysluonnoksessa kuvataan suhteellisen hyvin metsäkatoasetuksen haastavuus pienien toimijoiden osalta. Esityksessä tuodaan esille, että hallinnolliset kustannukset riippuvat siitä, kuinka paljon asianmukaisen huolellisuuden järjestelmään liittyvää tiedonkeruuta pystytään automatisoimaan ja saadaanko DD-vakuutusten toimittaminen toteutettua sujuvasti teknisten rajapintojen kautta. Esityksessä ei ole kuitenkaan tunnistettu, että pienillä toimijoilla ei ole taloudellisia edellytyksiä automatisoida prosesseja tai rakentaa teknisiä rajapintoja komission järjestelmiin. Hallinnon tulisi tukea pieniä toimijoita, jotka ovat markkinoiden kehityksen kannalta tärkeitä, tarjoamalla omien tietojärjestelmien kautta työvälineitä uusien velvoitteiden sujuvaan täyttämiseen.

Muita huomioita

Yleistä:

Koneyrittäjät toteaa, että metsäkatoasetuksen tavoite maailmanlaajuisen metsäkadon vähentämistä on kannatettava ja tärkeä, mutta tavoitteen toteuttamiseen valituissa keinoissa olisi parannettavaa sekä prosessin että sisällön osalta. Lainsäädäntö on ainakin pienille toimijoille vielä epäselvä ja taustalla oleva ideologia yksittäisen puuerän seurannan toteuttamisesta kannolta lopputuotteeseen asti ei ole edes teoreettisesti mahdollinen kaikkien tuoteryhmien osalta. Asetuksen mukaisen toiminnan ja sen valvonnan ennakoidaan siten aiheuttavan merkittäviä haasteita asetuksessa määriteltyjen tuotteiden arvoketjuihin. Asetuksen soveltamiseen valmistautuminen on hyvin laajasti tunnistettu vaikeaksi, koska toimijat eivät tiedä miten lainsäädäntöä tulisi tulkita. Toimijoiden epätietoisuutta ei vähennä se, että komissiolta ei ole saatu tulkintaohjeita metsäkatoasetukseen liittyen alkuperäisessä aikataulussa. Koneyrittäjät kuitenkin katsoo, että hallituksen esitysluonnos on valmisteltu suhteellisen asiantuntevasti ottaen huomioon myös valmistelijoiden keskuudessa oleva epätietoisuus.

Koneyrittäjät toteavat, että metsäkatoasetuksen veloitteet tai velvoitteiden rikkomisesta aiheutuvat seuraamukset eivät pääsääntöisesti koske koneyrityksiä, jotka toimivat palveluntarjoajina eri arvoketjujen toimijoille. Ja suurin osa metsäalan koneyrityksistä toimii vain puunkorjuupalveluiden tarjoajina niille, jotka saattavat puuperäisiä tuotteita markkinoille. Koneyrittäjien jäsenkunnassa on kuitenkin jonkin verran myös pk-yrityksiä, jotka nykyisin tekevät puukauppaa pystykauppana, hakkaavat ostamansa puut ja myyvät siitä tekemänsä tuotteet (yleisimmin puutavara taikka hake) markkinoille. Täten he täyttävät asetuksen mukaisen toimijan määritelmän. On huomattava, että koneyritykset ovat oikeastaan kaikki pieniä tai mikroyrityksiä ja niiden resurssit kantaa merkittävästi lisääntyvää hallinnollista taakkaa ovat merkittävästi heikommat kuin vaikkapa perinteisellä metsäteollisuudella. Pienyritysten toimintamahdollisuuksien säilyttäminen tulee huomioida lainsäädännössä.

Koneyrittäjät toteaa, että asetuksen mukaiset ikimetsät tulisi kansallisesti määritellä täsmällisesti ja kartoittaa yhdenmukaisesti, jotta metsäkatoasetuksen vaatimukset tältä osin olisi helposti noudatettavissa. Epäselvä tilanne aiheuttaa haasteita niin maanomistajille, asetuksen mukaisille

toimijoille ja käytännön puunkorjuuta toteuttaville koneyrityksille. Koneyrittäjät korostavat, että ikimetsien tunnistamista ei voi jättää koneyrittäjän tai metsäkoneenkuljettajan vastuulle.

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että komissio esittää viimeistään 30.6.2025 vaikutustenarvioinnin ja tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksen, joka koskee asetuksen soveltamisalan laajentamista muihin luonnon ekosysteemeihin. Koneyrittäjät toteaa jo tässä vaiheessa, että metsäkatoasetuksen laajentamista muihin ekosysteemeihin ei tule kiirehtiä. Panokset tulisi sitä vastoin kohdistaa voimassa olevan sääntelyn sujuvoittamiseen ja toimijoiden hallinnollisen taakan vähentämiseen esimerkiksi tietojärjestelmä uudistusten kautta.

Koneyrittäjät toteaa, että metsäkatoasetuksen toimeenpanon jatkovalmisteluissa tulisi pyrkiä toimijoiden hallinnollisen taakan minimointiin. Tämä on tärkeää esimerkiksi päätettäessä siitä, miten suuria eriä voi DD-vakuuksien osalta kerralla ilmoittaa.

Simo Jaakkola
Koneyrittäjät ry